

Træer ved private vandløb

Hvad er vandløb?

Vandløbsloven gælder for åbne og rørlagte vandløb, grøfter, kanaler og dræn. Søer, damme og andre lignende indvande er desuden omfattet af vandløbslovens bestemmelser.

Vandløbsarealet eller vandløbets område ved åbne vandløb omfatter selve bunden med strømrende og brinkfodder, brinkerne og 2 m bræmmerne langs de øverste vandløbskanter. Træplantning langs vandløb sker overvejende på brinker og 2 m bræmmer.

Hvem ejer vandløbene?

Alle vandløb ejes af bredejerne. En bredejer eller en lodsejer er en person, der ejer den jord, hvorpå et vandløb eller en strækning af et vandløb løber – uanset om vandløbet er åbent eller rørlagt.

Hvorfor er det godt med spredte træer langs vandløb?

Spredte træer langs vandløbet er med til at skabe gode variationer i vandløbene. Træer giver også skygge til vandløbet, så solen ikke kan opvarme vandet.

Det betyder for vandløbet:

- At vandet bliver koldere og dermed har et større indhold af ilt. Fordi: Koldt vand kan indeholde mere ilt end varmt vand.
- At fisk og smådyr får bedre levevilkår. Fordi: Iltindholdet i vandet er afgørende for hvilke smådyr og fisk, der kan leve i vandløbet. Jo mere ilt, jo flere arter af smådyr og fisk og jo bedre mulighed har de for at overleve.

Det betyder også:

- At der ikke vokser så mange vandplanter – grøde – i træernes skygge, og at vedligeholdelsen dermed kan nedsættes.
- At fiskene har bedre mulighed for at skjule sig i træernes skygge.
- At de vandløbsinsekter, som i voksenstadiet er flyvende, har noget at sidde på, når de hviler
- At nogle af træernes blomster giver nektar og pollen til flyvende insekter om foråret, og bær til fuglene om efteråret

Rød-el og enkelte andre vandelskende træer vil, hvis de plantes nede på brinkerne, danne kraftig vækst af rødder langs brinken. Disse rødder vil dels give en god brinksikring mod udskridninger og dels danne små huler, som vandløbets smådyr og fisk kan skjule sig i.

Hvilke principper er der for plantning af træer langs vandløb?

Der er tre hovedprincipper for plantning af træer langs vandløb:

- Træarter: Der skal være tale om danske løvfældende træarter, som forekommer naturligt på egnen. Det er normalt rød- eller pil, hvidtjørn, vild æble, ask og lind. Ved valg af træarter tages hensyn til de enkelte vandløbsstrækningers karakter.
- Tæthed: Der plantes træer, som maksimalt kommer til at skygge 70 % af vandløbet. Mindst 30 % af vandløbsstrækningen skal være uden træer.
- Det er bedst at plante om efteråret

Hvilke træer er gode langs vandløb?

Vandelskende træer, som f.eks. rød-el, ask og pil.

Disse træer skal helst plantes nede på brinken, så de får det tilstrækkeligt fugtigt. Det er en god ide at vælge det sted, hvor vandstanden ofte står om vinteren, men de kan også stå længere nede på brinkerne eller helt nede på brinkfodderne.

Rød-el vælges hyppigst, da det er et robust træ, som kan tåle beskæring, og som har gode egenskaber i forhold til vandløbet.

Pil vælges normalt ikke, da de fleste arter af pil er gode til at danne pilekrat, som på et senere tidspunkt dækker hele vandløbet og derfor skal ryddes.

Vandtålende træer, som f.eks. tjørn og poppel. Disse træer kan stå på både brinkerne og på 2 m bræmmerne. De skal helst plantes over de steder på brinken, hvor vintervandstanden når op til.

Hvidtjørn vælges hyppigst, da det er en robust busk eller et lille træ, som kan tåle beskæring, og som har gode egenskaber i forhold til vandløbet.

Fuglene har stor glæde af frugterne om vinteren.

Poppel vælges normalt ikke, da der er tale om træer, som bliver meget høje og ikke giver ret meget skygge i vandløbet.

Træer der ikke så godt tåler at stå i vand, som f.eks. eg og navr. Disse træer plantes overvejende oppe på 2 m bræmmerne.

Hvem må plante træer langs private vandløb?

Hvis der er udlagt beskyttelseszoner langs et privat vandløb, og det dermed er omfattet af naturbeskyttelsesloven, skal der søges om tilladelse til plantning af træer.

De enkelte bredejere må plante på egen ejendom langs private vandløb uden beskyttelseszone.

Plantningen må dog ikke skade vandløbet og må ikke være til hinder for vedligeholdelsen af vandløbet.

Hvem passer træerne?

Bredejerne passer og beskærer træerne.

Hvad skal du passe på, hvis du vil plante træer langs dit private vandløb?

Ud over at tage hensyn til de hovedprincipper for plantning af træer ved vandløb, der er omtalt tidligere, er der forskellige andre overvejelser, som du skal gøre dig, før du planter træer langs dit vandløb:

Love og beskyttelseslinier:

- Overholdes alle love, hvis du planter
- Skal der søges om tilladelse fra eller træffes aftale med vandløbsmyndigheden
- Er vandløbet omfattet af beskyttelseslinjer, som der skal dispenseres fra, før du planter.

Valg af træarter:

- Hvilke løvfældende træer vokser naturligt i området
- Hvilke træer kan tåle vand eller fugtige perioder
- Hvor skal træerne stå i forhold til vandløbet
- Hvordan vokser træerne
- Kan træerne tåle beskæring
- Hvordan vil de fuldvoksne træer påvirke landskabet

Valg af vandløbsstrækning:

- Hvordan vedligeholdes vandløbet – med maskine, med le
- Kan træerne komme i konflikt med vandløbsvedligeholdelsen
- Kan man komme til vandløbet, hvis der skal renses op med maskine

- Er der rørdløb i nærheden af træerne
Husk træernes rødder kan trænge ind i rørledninger i en afstand på 2 gange kronediameteren – også for store træer
- Kan du komme til at vedligeholde træerne
- Plant fortrinsvis på vandløbets sydlige eller vestlige side

Plantning:

- Kan du plante uden at gøre brinkerne ustabile
- Kan du udføre plantningen uden at tilføre vandløbet jord
- Hvordan vedligeholder du rundt om de nye planter, så de ikke kvæles i eller skygges ihjel af brinken og bræmmens planter. Husk sprøjtemidler må ikke tilføres vandløbet

Hvem ejer træerne og buskene langs vandløbene?

Alle træer og buske i og ved vandløbene ejes af bredejerne. Dette gælder uanset art og oprindelse og uanset om træerne og buskene er selvsåede eller plantede.

Hvordan plejes buske og træer ved private vandløb?

Der findes ikke regulativer for private vandløb. Der er således ikke krav om arbejdsbælter på hver side af de private vandløb.

Der er dog fortsat 2 m bræmmer langs alle højt målsatte og/eller naturlige private vandløb.

Beskæring af træer og buske

Langs private vandløb er det altid den enkelte bredejere, der skal beskære træer og buske for at sikre, at vandafledningen opretholdes.

Beskæringen og udtynding bør foretages, så der kommer vekslende lys ned til vandløbsbunden.

Der bør være strækninger med træer og strækninger uden træer. På den måde sikres et varieret vandløb med partier af vandplanter og partier med bar bund. Dermed gives bedre muligheder for et varieret dyre- og plantelivet i vandløbet.

Hvilke love handler om træer langs vandløb?

Vandløbsloven. Lovgivningen kan findes på biblioteket eller på www.retsinformation.dk

Her kan hentes yderligere oplysninger

Svendborg Kommune, Natur og Klima, Svendborgvej 135, 5762 Vester Skerninge
Telefon: 62 23 30 00. E-mail: kulturogplan@svendborg.dk.

På Svendborg Kommunes hjemmeside findes mere information om vandløb.
www.svendborg.dk